سِنڌُوڀارتِي

دَرجو ڇهون

سِنڌِي

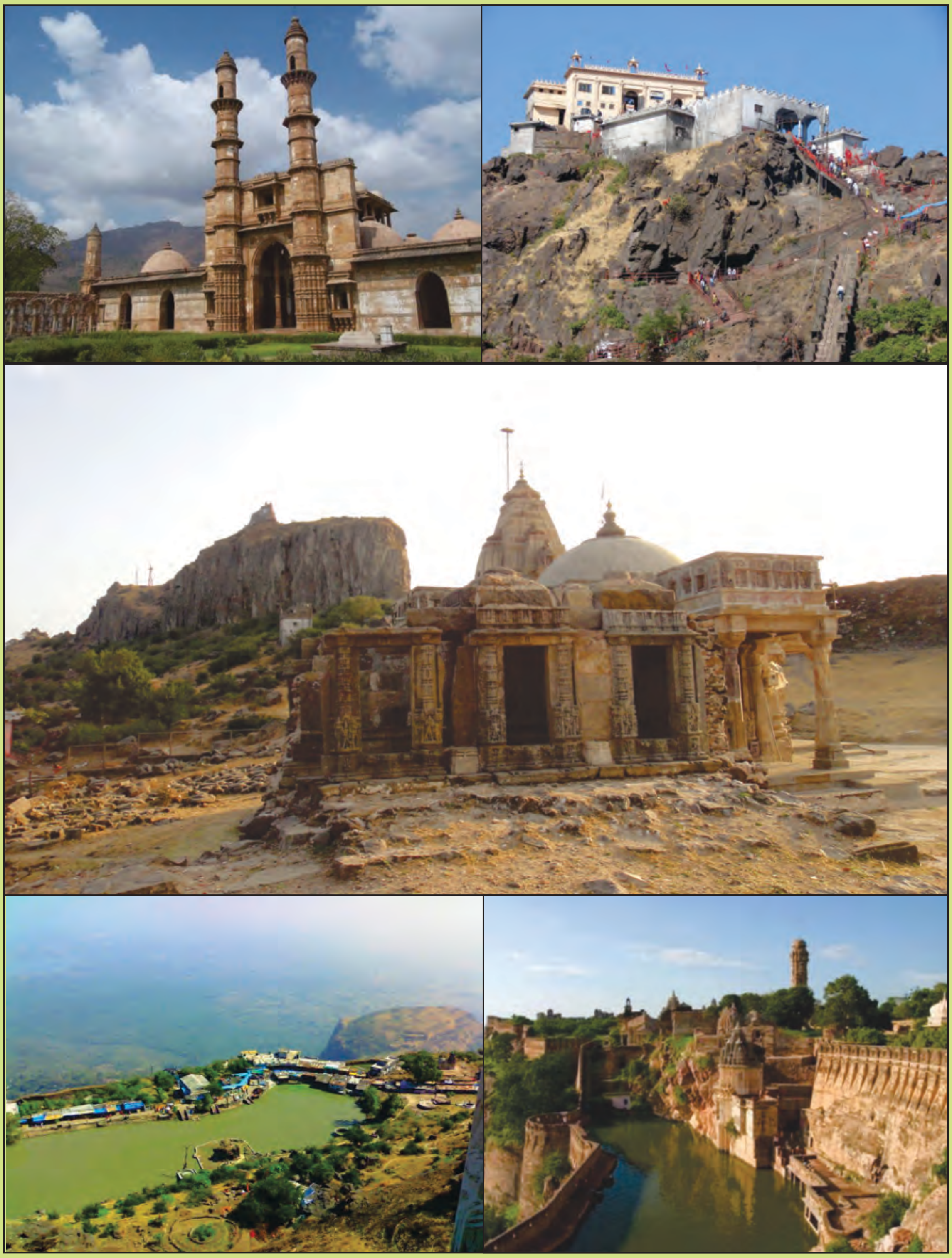

ڀارتيہ سنوڌان

باب - چوٿون الف

بنيادي فرض

قلم 51A

ٻُنيادي فرض : ڀارت جي هرهڪ ناگرڪ جو فرض آهي تہ :

(الف) هوُ ڀارت جي سنوڌان کي مڃيندو، اُن جي قومي جهنڊي، قومي ترانيَ، آدرشن ۽ سنستا جي عزت ڪندو.

(ب) آدرش ويچارن، جن آزاديءَ جي لڙائيءَ لاءِ همٿايو ۽ اُتساهہ ڏوڪيو، اُنهن جي سنڀال ۽ پوئواري ڪندو.

(ڀ) ڀارت جي ايڪتا، اکنڊتا ۽ سمپورنتا جي رکشا ڪندو.

(پ) ديش جي حفاظت ڪندو ۽ وقت پوڻ تي ديش سيوا ۾ ٽپي پوندو.

(ڀ) سيني ماڻهن ۾ هڪ ايڪتا جي ڀاونا پيدا ڪندو، جيڪا ڌرم، ڀاشا، کيترواد جي ڀيدڀاءَ کان پري هوندي. اَهڙيون رسمون جيڪي عورت ذات خلاف هونديون، اُنهن جو بهشڪار ڪندو.

(ت) ڀارت جي جامع سنسڪرتي ۽ شاندار ورثي جي حفاظت ڪندو ۽ مُلهہ سمجهندو.

(ٿ) قدرتي ماحول جهڙوڪ جهنگل، ڍنڍون، نديون، جهنگلي-زندگي اِنهن جو بچاءُ ڪندو ۽ سيني پراڻين لاءِ دردمندي رکندو.

(ٽ) وگيانڪ درشٽي، اِنساني مُلهہ، جاچ جوُچ ۽ سڌاري جي ڀاونا کي اَهميت ڏيندو.

(ث) عام ملڪيت کي سلامت رکندو ۽ هنسا کان پري رهندو.

(ٺ) شخصي ۽ گڏيل مشغولين جي سيني کيترن ۾ اَڳتي وڌڻ جي لڳاتار ڪوشش ڪندو جئن ملڪ اَڳتي وڌندو رهي ۽ ڪاميابيءَ جي اوچاين کي ڇُهي.

(ڪ) ماءُ يا پيءُ يا پالڪ آهي تہ اُهو ضرور ڏسي تہ پنهنجي ٻار کي تعليم حاصل ڪرڻ جو موقعو ڏيندو. جنهن جي عمر ڇهن ۽ چوڏهن سالن وچ ۾ هجي.

پهريون ڇاپو : 2016
سڌاريل ڇاپو : 2021

© مهاراشٽر راڄيہ پاٺيہ پُستڪ نرمتي وَ اڀياسڪرم سنشوڌن منڊل پُڻي ۴۱۱۰۰۴.

مهاراشٽر راڄيہ پاٺيہ پُستڪ نرمتي وَ اَڀياسڪرم منڊل وٽ هن ڪتاب جا سڀ حق واسطا محفوظ آهن. هن ڪتاب جو ڪو بہ ٽڪر ڊائريڪٽر، مهاراشٽر راڄيہ پاٺيہ پُستڪ منڊل جي لکيل اِجازت کانسواءِ ڪٽي نٿو سگهجي.

سنڌي ڀاشا سمتي ۽ اَڀياس ڳٽ سمتي:

ڊاڪٽر ديال 'آشا' سڀاپتي
شري اَشوڪ ڪملداس مکتا ميمبر
شريمتي ميران مهيش ڳدواڻي ميمبر
شري وجيہ راجڪمار منگلاڻي ميمبر
شري گوورڌن شرما 'گهايل' ميمبر
شريمتي راجيشري جيئانند ٽيڪچنداڻي ميمبر
شريمتي ڪاجل اَنيل رامچنداڻي ميمبر

سنيوجڪ : شريمتي ڪيتڪي جاني
اِنچارج وشيش اڌڪاري سنڌي

سنيوجن سهايہ : شريمتي گيتا ڳڻيش ٺاڪر
ڪاپي رائيٽر سنڌي

ٽائيپ سيٽنگ : شريمتي شوڀا لعلچنداڻي - ممبئي

چترڪار: ڪماري سوپنالي وجيہ ڪمار اُپاڌيہ

نرمتي : شري سچيتانند آڦڙي (مکيہ نرمتي اَڌڪاري)
شري سنديپ آجگاونڪر (نرمتي اَڌڪاري)

پرڪاشڪ : شري وويڪ اُتم گوساوي، ڪنٽرولر
پاٺيہ پُستڪ نرمتي منڊل
پربا ديوي، ممبئي - ۲۵.

ڪاغذ : ۷۰ جي. ايس. ايم. ڪريم وو

پرنٽنگ آرڊر: N/PB/2021-22/Qty.

ڇاپيندڙ : M/s

منظوري نمبر : م را ش س پر پ / اوو / ش پر / ١٦-٢٠١٥ / ١٦٧٣ تاريخ ٦-٤-٢٠١٦

پنهنجي سمارٽ فون ۾ DIKSHA APP ذريعي درسي ڪتاب جي پهرين صفحي واري Q.R. Code ذريعي Digital درسي ڪتاب ۽ هرهڪ سبق ۾ آيل Q.R. Code ذريعي ان سبق بابت پڙهڻ / پڙهائڻ لاءِ ڪارائتيون لنڪس ملنديون.

سِنڌو پارِتي

دَرجو ڇهون

سِنڌِي

مهاراشٽر راجيه پاٺيه پستڪ نرمتي وَ اڀياسڪرم سنشوڌن منڊل، پڻي.

ڀارت جو سنوڌان

ديباچو

اسين ڀارت جا لوڪ، ڀارت کي هڪُ مڪمل طور خودمُختيار سماجوادي سَرو ڌرم ۽ سم-ڀاوَ وارو لوڪشاهي گڻراجيه بڻائڻ لاءِ گنڀيرتا سان فيصلو ڪري ۽ انهيءَ جي سڀني ناگرڪن کي :

سماجڪ، آرٿڪ ۽ راڄنيتڪ نياءُ، ويچار، اظهار، وشواس، شرڌا ۽ اُپاسنا جي آزادي؛ درجي ۽ موقعي جي سمانتا؛ خاطريءَ سان حاصل ڪرائڻ ۽ اُنهن سڀني ۾ شخصي سؤمان ۽ راشٽر جي ايڪتا توڙي اکنڊتا جي خاطري ڏيندڙ ڀائيچارو وڌائڻ لاءِ.

اسان جي هن سنوڌان سڀا ۾ اڄ تاريخ ڇويهين نومبر، ١٩٤٩ جي ڏينهن، هن ذريعي هيءُ سنوڌان سويڪار ڪري، اُن کي قانون جي روپ ۾ پاڻ کي ارپڻ ڪريون ٿا.

راشٽر گيت

جَنَ گَڻَ مَنَ اَڌينايَڪ جَيَہ هي،
ڀارَتَ ڀاڳِيہ وڌاتا
پَنجابَ، سِنڌ، گُجراتَ، مَراٺا،
دراوڙَ، اُتڪَلَ، بَنگَ،
وِنڌيَہ، هِماچَلَ، يَمُنا، گَنگا،
اُڇَلَ، جل ڌِ تَرَنگَ،
تَوَ شُڀَ نامي جاڳي،
تَوَ شُڀَ آشيس ماڳي،
گاهي تَوَ جَيَہ - گاٿا،
جَنَ گَڻَ - مَنگَلَ دايَڪَ جَيَہ هي
ڀارت ڀاڳِيَہ وڌاتا،
جَيَہ هي، جَيَہ هي، جَيَہ هي،
جَيَہ جَيَہ جَيَہ جَيَہ هي،

پرتِگيا

’ڀارت منهنجو ديش آهي. سڀ ڀارتواسي منهنجا ڀائر ۽ ڀينر آهن.

مونکي پنهنجي ديش لاءِ پيار آهي ۽ مونکي ان جي شاندار ۽ طرح طرح جي ورثي تي گوُرو آهي. مان سدائين ان جي لائق ٿيڻ جو جتن ڪندو رهندس.

مان پنهنجن مٽن مائٽن، اُستادن ۽ سڀني بزرگن جو سنمان ڪندس ۽ هر ڪنهن سان فضيلت ڀريو ورتاءُ ڪندس .

مان پرتگيا ٿو ڪريان تہ مان پنهنجي ديش ۽ ديشواسين سان سچو ٿي رهندس. انهن جي ڪلياڻ ۽ آسودگيءَ ۾ ئي منهنجو سک سمايل آهي.‘

* پرسناونا *

’قومي سکيا خاڪو ٢٠٠٥‘ ۽ ٻارن لاءِ مفت ۽ لازمي تعليم جو حق قانون ٢٠٠٩‘ انوسار مهاراشٽر راجيه ۾ پرائمري تعليم اڀياس ڪرم 2012 تيار ڪيو ويو. هن سرڪاري منظور ڪيل اڀياسڪرم موجب درسي ڪتابن جي نئين مالها ١٤-٢٠١٣ تعليمي سال کان درجي به درجي پاٺيه پُستڪ منڊل شايع ڪري رهيو آهي. انگريزي ماڌيمن جي درجي ڇهين لاءِ سنڌي جو ڪامپوزٽ اڀياسڪرم ’سنڌو ڀارتي‘ هي پاٺيه پُستڪ تيار ڪيو ويو آهي. هي درسي ڪتاب اوهانجي هٿن ۾ ڏيندي اسانکي بيحد خوشي ٿي رهي آهي.

سکڻ ۽ سيکارڻ جي ڪارروائي ٻال مرڪزي ۽ مزيدار ٿئي، عملي ڪمن تي زور ڏنل هجي اهو نظريو ڌيان ۾ رکي هي ڪتاب تيار ڪيو ويو آهي. هن درجي جي آخر ۾ شاگردن کي ڪهڙيون لياقتون حاصل ڪرڻيون آهن. ان لاءِ درسي ڪتاب ۾ ڀاشا وشيه لاءِ ضروري لياقتن ۽ حاصلات جي ڄاڻ ڏني آهي. ڪامپوزٽ ڀاشا سکندڙ شاگردن کي ڌيان ۾ رکي هن ڪتاب جا سبق ۽ ڪوتائون چونڊيا ويا آهن. ڀاشا جي هنر ۽ وڪاس لاءِ الڳ انداز ۾ اڀياس هدايتون ۽ مشغوليون ڏنيون ويون آهن. شاگرد نوان لفظ، پهاڪا، چوڻيون، اصطلاح چڱي طرح استعمال ڪن اُن ڪري هي سڀ وٽندڙ ۽ سؤلي نموني ڏنل آهي.

سنڌي ڀاشا سمتي، اڀياس گٽ ميمبرن ۽ چترڪار جي گڏيل محنت سان هي ڪتاب تيار ڪيو ويو آهي. هي ڪتاب وڌ ۾ وڌ بي نقص معياري ٿئي، اُن لاءِ راجيه جي الڳ الڳ ڀاڱن مان چونڊ اُستادن ۽ تعليمي ماهرن کان هن ڪتاب جي چنڊڇاڻ ڪرائي آيل راين ۽ ويچارن جو سنڌي سمتي مناسب ڌيان رکي هن ڪتاب کي آخرين روپ ڏنو آهي منڊل انهن سڀني جو تهدل شڪرگذار آهي. اُميد ته شاگرد، ماستر ۽ مائٽ هن ڪتاب جو سواگت ڪندا.

(ڊاڪٽر سُنيل مڳر)
سنچالڪ
مهاراشٽر راجيه پاٺيه پُستڪ نرمتي وَ
اَڀياسڪرم سنشوڌن منڊل، پڻي.

پڻي :
تاريخ : ٩ مي ٢٠١٦ اکڻ تيج
ڀارتيه سوريه ١٩ ويساک ١٩٣٨.

درجو ڇهون سنڌي

سکڻ سيکارڻ جي پرڪريا	علمي حاصلات
سکندڙن کي ٻن يا گروپس / اَڪيلي ۾ وجهہ ڏنا وڃن ۽ همٿايو تہ... • گهر، پسگردائيءَ ۾ آزمودو آيل، ڏنل گهٽنائن، قصن بابت ڪلاس ۾ بحث مباحثو ڪرائي. پنهنجا ويچار ٻڌائڻ جو موقعو ڏيو. • اَخبارون، مخزن، ۽ ٻيا ساهتيہ جا ڪتاب پڙهڻ لاءِ اُتساهہ جاڳايو ۽ پڙهيل ڳالهين جهڙوڪ رانديون، ميلن ۽ منورنجن، وڳيان بابت ٻڌائڻ لاءِ همٿايو. • گيت بيت سُرتال سان ٻڌائڻ لاءِ پاڻ ڳائي يا سي. ڊي دوران ٻڌڻ جو موقعو ميسر ڪري ڏيو ۽ ڪين ڪو وشيہ ڏيئي ننڍا گيت، ڪويتائون پنهنجي ڪلپنا سان ناهي ٻڌائڻ لاءِ چئو. • ناٽڪ ۾ الڳ الڳ ڪردار ڏيئي اَداڪاري ڪري ناٽڪ پيش ڪرڻ جو موقعو ڏيو. • ڪو وشيہ ڏيئي اُن تي خط، ننڍا مضمون آکاڻي، پنهنجا ويچار ٻڌائڻ يا لکڻ لاءِ ڏيو. • ڪنهن ڳالهہ جي شروعات ڪري، يا ڪي ڪردار ڏيئي آکاڻي، قصو، گهٽنا، گفتگو لکڻ لاءِ ڏيو. • ٻُڌل، پڙهيل ڏکين لفظن کي سمجهڻ لاءِ ڊڪشنريءَ جو اُپيوگ ڪرڻ لاءِ همٿايو. • الڳ الڳ مشغوليون، چٽاپيٽيون ڀاشا جون رانديون ڪرايو. • ڀاشا جي الڳ الڳ جيئن تہ اِسم ضمير، ساڳئي معنيٰ وارا لفظ وغيره سمجهائي اُپيوگ ڪرڻ لاءِ سيکاريو. • مقرر وقت ڏيئي صحيح اُچار ۽ بيهڪ جي نشانين کي ڪم آڻي پڙهڻ جو آزمودو ڏيڻ. • اَهڙي قسم جون آکاڻيون، جيونيون قصا، گهٽنائون پڙهڻ لاءِ همٿايو يا ٻڌايو جنهن مان ديش پريم ۽ فرض جي ڀاونا جاڳي، وڏن سان عزت ڀريو وهنوار، اِنتظام سکن ۽ سندن ڀاونائن کي سمجهڻ جو واڌارو ٿئي. • اِنٽرنيٽ، يوٽيوب وغيره ذريعي الڳ الڳ ڄاڻ حاصل ڪرڻ لاءِ همٿايو.	سکندڙ: • 06.LQ.01 گهر ۽ پسگردائيءَ ۾ روايتي ۽ غير روايتي ٿيندڙ گفتگو، ڳالهہ ٻول بحث مباحثي ۾ شامل ٿي پنهنجا ويچار آتم وشواس سان پيش ڪن ٿا. • 06.LQ.02 رانديون، ميلن ۽ منورنجن، وڳيان جي ڪيتر ۾ ٻُڌل پڙهيل، ڏنل گهٽنائن، واقعن بابت گفتگوءَ ۾ پنهنجا ويچار اَدبي ٻوليءَ ۾ ظاهر ڪريٿو. • 06.LQ.03 گيت بيت، ڪويتائون سُرتال ۾ ڳائين ٿا. پنهنجي ڪلپنا سان پنجن ستن جملن واريون ڪويتائون، گيت ناهين ٿا. • 06.LQ.04 ڏنل وشيہ تي مضمون، خط، قصا يا ڏنل لفظن / ڪردارن / حالتن ۾ ڪلپنا ڪري آکاڻي قصو لکن ٿا. • 06.LQ.05 ساهتيہ يا درسي ڪتاب جي پڙهڻ وقت ايندڙ ڏکين لفظن جي معنيٰ کي سمجهڻ لاءِ ڊڪشنريءَ جو اُپيوگ ڪريٿو ۽ اُهي روزمره جي ڳالهائڻ ۾ ڪم آڻي ٿو. • 06.LQ.06 ڏنل هدايتون، سوچنائون ٻُڌي، پڙهي عمل ۾ آڻي ٿو. • 06.LQ.07 صحيح رفتار سان ڏنل سڃاتل / اڻ سڃاتل مذڪور بيهڪ جي نشانين موجب صحيح لاهي چاڙهي سان صحيح اُچار ۾ پڙهي ٿو. • 06.LQ.08 الڳ الڳ چٽاپيٽين، مشغولين ۾ چاهہ سان ڀرو وٺي ٿو. • 06.LQ.09 ريڊيو. ٽي. وي. اَخبار وغيره ۾ ٻڌايل خبرون ڄاڻ، پنهنجن لفظن ۾ بيان ڪريٿو. • 06.LQ.010 ڏنل مذڪور تي سوال پڇن ٿا ۽ سوالن جا جواب بہ ڏين ٿا. • 06.LQ.11 ديش پريم ۽ فرض جي ڀاونا جاڳي ٿي. اُن کي صاف ۽ سهڻو رکڻ جي اَهميت سمجهن ٿا. • 06.LQ.12 وڏن سان عزت ڀريو وهنوار، الڳ الڳ نموني جي ڀاونائن کي سمجهڻ جو واڌارو، فضيلت، اِنتظام جي اَهميت سکن ٿا. • 06.LQ.13 اِنٽرنيٽ، يوٽيوب وغيره ذريعي سؤلائي سان ڄاڻ حاصل ڪري ٻڌائين ٿا.

فهرست

نمبر	وشيہ	ليکڪ جو نالو	صفحو
١.	ڀارت ديش مھان (بيت)	ڪيمن موٽلاڻي	1
٢.	غريب جي دل	تيرٿ سباڻي	3
٣.	ڀاوا ٻڙھ جو سئر	—	5
٤.	مزيدار ڀاڇو (بيت)	ھري دلگير	9
٥.	ھڪ تندرستي ھزار نعمت	—	12
٦.	يوگيتا جي سڦلتا	—	15
٧.	سائيڪل (بيت)	روپڪمار گھايل	18
٨.	گفتگو	—	20
٩.	اِنصاف	—	23
١٠.	سُنا ڀار (بيت)	گووردن شرما	26
١١.	ڏياوان دادا	ڊاڪٽر. ديال آشا	28
١٢.	خط	—	31
١٣.	لعل بھادر شاستري	—	34
١٤.	مُندوُن	—	37